

Det Svenska mårhundprojektet

Mårhunden är av flera skäl ett mycket önskat inslag i den svenska faunan. Det svenska mårhundprojektet syftar ytterst till att förhindra att arten etablerar sig i Sverige och resten av Skandinavien. Förhoppningen är att de metoder som arbetas fram inom projektet även ska kunna användas på andra invasiva arter i olika delar av världen.

Exempel på metod inom projektet. [Sändarförsedd](#) mårhund fotograferad av IR-kamera riktad mot lockmedel.

Invasiva arter

En invasiv art är en för landet främmande art vars introduktion och/eller spridning allvarligt hotar biologisk mångfald, skadar människors hälsa eller orsakar socioekonomiska skador på samhället. Invasiva arter är, näst efter habitatförlust, det allvarligaste hotet mot den biologiska mångfalden globalt sett. Sverige har, liksom de andra nordiska länderna, antagit ett antal internationella och nationella konventioner, direktiv och miljömål som innebär att vi ska vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att invasiva arter etablerar sig i våra länder. Om en invasiv art redan har etablerat sig ska vi utrota eller begränsa populationerna till hanterbara nivåer och förhindra deras vidare expansion till andra länder. Ju senare i etableringsprocessen åtgärder sätts in desto svårare är det att få dem att lyckas. Det allra mest kostnadseffektiva är att sätta in åtgärder så tidigt som möjligt för att förhindra permanent etablering och vidare spridning.

Biologi och hotbild

Mårhunden är ett vattenälskande hunddjur med ursprung i östra Asien. Arten introducerades till de europeiska delarna av före detta Sovjetunionen under åren 1929-1955 för att öka pälsviltproduktionen i naturen. Mårhunden har visat sig orsaka stor ekologisk skada på den inhemska faunan inom det mer än 1.4 miljoner km² stora område som den har koloniserat hittills i Europa, bl.a Finland. I dagsläget finns mårhunden i Sverige än så länge bara etablerad i Norrbottens kusttrakter. I övrigt finns bara enstaka fynd från Norrlandskusten. Mårhunden är en extrem allätare men med förkärlek för fågelägg och groddjur, och kan nå tätheter på 300 mårhundar/1000 ha. Detta innebär att arten drastiskt kan minska häckningsframgången hos markhäckande våtmarksfåglar och lokalt utrota olika groddjursarter. Mårhunden är också en av de huvudsakliga bärarna av rabies i Europa och en viktig spridningsfaktor för bland annat rävens lilla dvärgbandmask, en parasit som kan spridas till människan via larver på bär. En infektion med dvärgbandmask leder, liksom rabies, ofta till döden hos människan. Om dvärgbandmasken etableras i Sverige kommer detta att förändra vårt umgänge med naturen. Vi kommer då, t.ex., inte längre självklart kunna plocka och äta färska jordgubbar, smultron eller blåbär i trädgården eller på skogs promenaden

Projektets huvudsyften:

- Kartlägga förekomsten av mårhund i Sverige
- Kartlägga spridning, hemområden och vandringsmönster för mårhunden
- Ta fram metoder för att återfinna och ta bort mårhundar som etablerat sig i landet
- Ta fram förslag till ett varningssystem mot invandrande mårhundar

Resultat hittills:

Tips från allmänheten har följts upp med fällor, åtelkameror riktade mot lockmedel och med snöspårning när det är möjligt. Fångade mårhundar steriliseras, sändarmärks och frisläpps, och tack vare mårhundens sociala natur söker de upp och leder oss till nya djur. När ett tillräckligt stort antal mårhundar har sändarmärkts kommer nya djur att avlivas. I tillägg till detta håller vi även på att bygga upp ett permanent varningssystem (Early Warning System) som kommer att avslöja nykomna djur till landet och även övervaka utvecklingen av populationen. Detta tillåter oss att anpassa oss efter rådande förhållanden, t.ex. genom att intensifiera fältinsatserna till olika områden.

Projektets bedömning är att de förvaltningsmetoder och arbetssätt vi föreslagit, tillämpat och till viss del utvärderat (bl.a. steriliserade sändardjur för att finna nya djur, lockmedel, viltkameror, omfattande utbildningsinsatser samt jägarnas och allmänhetens engagemang genom tips och jakt) fungerar mycket bra. Totalt har närmare 100 mårhundar avlivats sedan projektet startade i september 2008, och för första gången finns en tydlig bild av artens förekomst och utbredning i Sverige.

Framtiden

Även om vi får kontroll på mårhundspopulationen så kommer det alltid att vandra in enstaka mårhundar till Sverige. Det är därför viktigt med ett fortlöpande varningssystem som registrerar nya djur innan de hinner etablera sig. Behovet av ett utvidgat internationellt samarbete är särskilt stort vilket bl.a. visade sig under den internationella workshop som hölls på Öster-Malma i juni 2009. Här initierades även det LIFE+ projekt som söks för åren 2010-2013, och som syftar till att använda lärdomarna från Sverige i både Danmark och Finland, Utan deras medverkan får vi i längden svårt att undvika att mårhundens etablerar sig i hela Skandinavien.

Organisation

Projektet består av två delar, en förvaltningsdel och en forskningsdel, det senare för att kontinuerligt kunna effektivisera metoderna. Projektet leds av Svenska Jägareförbundet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket samt Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Skånes län via en gemensam styrgrupp. I styrgruppen ingår även adjungerade representanter från norska, finska och danska naturvårdsmyndigheter. Projektet samarbetar även med Sveriges Veterinärmedicinska Anstalt, Sveriges Smittskyddsinstitut samt Naturhistoriska Riksmuseet.

Finansiering

Projektet finansieras av Naturvårdsverket och norska Direktoratet för Naturförvaltning.

Kontakt

P-A Åhlen: Projektledare Mårhundprojektet, 0703765963

Fredrik Dahl: Projektledare Mårhundprojektet, 0703230904

Åke Granström: Ordförande styrgruppen för mårhundprojektet, 0703300642

www.mårhund.se

